

ՏՐԱԿՏ

ԺՈՂՈՐԴ

ԲԱՆԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԲԱՆԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՒ ԱՌԻՏՐԱՆՈՒԹՅԱՆ

ՈՒԹԵՐՈՐԻՍԱՐԻՍ

ՉՄԻՒԹԵՐԻՍ ՈՒԹԵՐԻՍ 19 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 1847

ԹԻՒ 294

ՆԵՐՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կոստանդնուպոլիս, 16 սեպտեմբերի:

Գրեթէ ամենեւնի զայս քաղաքականութեան վրայ ըստ իր անհատական փորձի մեծ և պզտիկ անհատներ թիւն կրկնապատկեր մասնակից ըլլալով Նորին Աւագանութեան զաւակաց թիւստութեան փառաւոր հանդէսին, որ կայսերական յատուկ հրովարտական ամսուս 7ին կրկնապատկեր Զայտար փաշայի մեծ դաշտին մէջ ուրտեղ հազարաւոր վրաններ պատրաստուած են խիստ բարեկարգութեամբ, որոնց շնորհիւ զեղեցիկ թիւնը և արքայական մեծ փայտեղծութիւնը մարդ ուս տեսութիւնը կրկնապատկեր են: Եւ ընդարձակ դաշտին մէջ երկու նորա լին մեծաւոր համայնութիւն (բէօք) կրկնապատկեր որոնց մէջը օգոստոս փառ Սուլթանին և միւսը կայսերական տիկնայց համար սահմանաւոր է: Տէրութեան բոլոր երեւելի պաշտօնատարաց և զԷլիսաբէթ գործակալաց համար յատուկ փառաւոր վրաններ կանգնած են. նմանապէս խիստ պատուական վրան մըն ալ բարեկամ տէրութեանց գեղատեսչութեան համար յատկացեալ է:

Դպրի ազգի խաղեր, կատակերգութիւններ, անպակաս են, և մասնաւորապէս ձեռնածուները, (հօգգապալ), ըմբշամարտիկները (միկհիլան), և լարախաղները (ճանպող) շարունակ կրկնապատկեր ճացնեն զհասարակութիւնը իրենց զանազան արհեստներով: Օրտարթամիտ ուրախութիւն մը կրկնապատկեր բոլոր մայրաքաղաքի մէջ, որուն հրապարակական շնորհակցները, պարատները, միկիթները, ատենական իշխանաց և պաշտօնատարաց բնակարանները, բոլորն ալ ամէն գիշեր փառաւորապէս լուսաւորուած են և սրանցիւ տեսարանը կրկնապատկեր խաղերն են: Փողերանցիկ վերատեսու զՊաշայ փաշային և արքունի բժշկապետ Իսմայէլ ֆէլիսին յանձնուած էր այս կայսերական տեսարանութեան կարգադրութիւնը, որնոր խիստ արժանաւորութեամբ և փառաւորութեամբ ի գործ դրին: Հասարակաց հանգստութիւնը և բարեկարգութիւնը և ոչ ժամ մը վրդովեցաւ յիշման բաղմամբ անհամար ժողովոց մէջ: Եւ տոնախմբութիւնը, ինչպէս որ յայտնի է, անսահման օր պիտի տուէ, և օրը գրեթէ 800 մօտակա կը թրխաւորին, որոնց մեկնելու ժամանակը ամէն մէկուն յատուկ պարգև մը կընէ վեհափառ Սուլթանը: Բոլոր թրխաւորի մանկանց թիւը 8000 հոգի կը հասնի կրկնապատկեր:

Մեծ ծովապետ բարձրագոյն Զայն փաշան ամսուս 6ին պատերազմական Լիւիլ շոգենաւով յատուկ ի Կոստանդնուպոլիս թրխաւորութեան տօնախմբութեանը ներկայ գտնուելու համար: Բարձրագոյն մեծ ծովապետը տօնախմբութեանը լրաննայուն պէս վերադառնալով ամսուս 7ին Միլանի գառնաւոր, ուրտեղ կրկնապատկեր կայսերական նաւատորմը:

—(Գոստափառ Սուլթանը մարդ տիրութեամբ հաճեցաւ շնորհելու երեք նախորդ մեծ և սարգոյս պաշտօնէն բարձրագոյն իրաւոր փաշային Մեծ փաշային և իրենց Մեծ փաշային նոյն պատուոյ նշանները, որ կրկնապատկեր եւ պարգոտութեան բարձր պաշտօնը կրկնապատկեր:

—Մեր նախնիքաց թիւնը ծանուցիւր Մեծ օրտու մէջ Մայրթա Սէրայի գիւնացը ամսուս 1 ին պատահած հրկիւղութիւնը, որուն փառաւոր հասարակութեան կրկնապատկեր թիւ 20 միլիոն զուրուշի կը հասնի: Բայց այս փառաւոր կրկնապատկեր պիտի ըլլար, և թէ տէրութեան երեւելի պաշտօնատար ներքին իրենց ներկայութեամբ և առատածեղ պարգևներով և բաղաւորին հրդեհ հաշիւները:

ՍԵՒԱՆԻԿ, 5 սեպտեմբերի: Տոնաւոր մէկ օրէ որ օսմանեան նաւատորմը այս նաւահանգիստը կը գտնուի, և տոնաւոր մէկ օրէ ի վեր քաղաքիս հասարակութիւնը գրեթէ տօնախմբութեան կրկնապատկեր քանդի յիշեալ նաւատորմիկն ներկայութիւնը խիստ բարի աղօթելով թիւնը բոլոր և մեծ շարժում մը սրտածաւեց Միլանի մէջ, ուրտեղ հասարակութեան խորին հանգարտութիւն կրկնապատկեր: Բարձրագոյն մեծ ծովապետ, որ ծովագլխի Մեծ փաշայ ըստուած տեղը քառասուն նի չափ վրաններ պատրաստուել տուած է և այնտեղ կրկնապատկեր ցորենները գրեթէ ամէն օր պարտելու կընէ քաղաքի տեսնելու արժանի տեղանքը, և հարկաւոր եղած բարեկարգութիւնները ի գործ կընէ մարդատիրարը:

Քանի մը օր կայ որ եգիպտական ֆաշիստ մը եկաւ ի Միլանի Մեծ փաշային նաւապետին հրամանատարութեամբ: Յիշեալ նաւը շնորհակցութեան վերաբերեալ վրայտ պիտի բեռնաւորէ Միլանի գրիս տանելու համար:

ՄԵԼԻՍԱՆԻՍ, 2 սեպտեմբերի: Բարձրագոյն Փոխարքային ընկերութեամբ Չիլիկա կոմիտէն, Ռօսիցա պարսին, (որ հեղեղացեաց հիւստատիկ եղաւ) զօրապետ Վրժայիկին և զմիւսնայի հայկազուն Կոստանդնուպոլիս, որ Նորին Բարձրութեան երկրորդ թարգման է, այս օրերս և գիւրտական եռապարի նաւով ծամբայ երաւ պտոյտ մը ընելու և մինչև Ռատոս պիտի երթայ:

Միլանի կը համարիմք ծանուցանելու թէ, կոմսութեան աստիճանը մօտիկ Չիլիկային, և Պարոնի աստիճանը մօտիկ Ռօսիցային քանի մը տարի կայ որ Մեծ փաշայ բարձրագոյն գործը շնորհած է ի վարձատրութիւն անոնց ծառայութեանը, որ ընին յիշեալ գրտութեանը:

Վաղղիացի ճարտարանկար մօտիկ Պիլանի իւր բանի մը ընկերներով շարժում կայ որ Միլանի գրիս կը գտնուի, և այս օրերս ծամբայ պիտի ելլէ Միլանի կը թրխաւոր, նոյն պարտնային բացուելուն վրայ զարկաւոր եղած քննութիւնները ընելու համար: Բարձրագոյն Մեծ փաշային Մեծ փաշան

խիստ մարդատիրութեամբ ընդ առնեց զանոնք և ամէն կերպ զիւրութիւնները շնորհեց իրենց պաշտօնը յաջողութեամբ ի գործ դնելու համար: Բարձրագոյն Ռօսիցան եկած հրամանին համաձայն հեղեղացեաց հիւստատիկ օրինաւոր կերպիւ լուր տրուեցաւ, որ այսուհետեւ իշխանութիւն չունի իւր պաշտօնը վարելու: Վաղղիացի մէջ, և անմիջապէս յիշեալ հիւստատարանին գործակալի սիւնը և գրտն վրայ եղած նշանները վար առնուեցան:

ՄԵԼԻՍԱՆԻՍ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԵԼԻՍԱՆԻՍ, 28 օգոստոսի: (Գոստափառ Սուլթանը թագաւորին կրկնապատկեր խիստ ճանապարհորդութիւնը Միլանի մէջ, ուրտեղ ընդ մեծանոց սիրով և մօտեցում երախտագիտութեամբ կրկնապատկեր զՆորին Աւագանութեանը, որ մարդատիրական ոգով անդադար խնամք կրտանի իւր բոլոր հասարակաց բարօրութեանը և անդորութեանը վրայ: Աւագանութեամբ թագաւորին և բարձրագոյն Միլանի իշխան իւր ամուսինը մօտ օրերս կրկնապատկեր ի Միլանի:

Նոգղից կառավարութեան կրկնապատկեր թոյլաւորութիւնը (թոյլաւոր) և քաղաքական հաւատարմութիւնը մօտանաւոր նշանակութեան արժանի է: Սուրբ մէկ երեւելի օրինակը կրտանմէ պարտն ի խօնէլար Ռօսիցի մեծահամբաւ սեղանաւորին յանձնուած բարձր պաշտօնին վրայ, որ թէպէտ անաղաւ հրեայ է, այսու ամենայնիւ Միլանի հասարակութիւնը օրինաւոր կերպիւ աղօթցին և բեմական ընտրելով զինքը կառավարութիւնն ալ առանց ընդգիւղութեան իւր հաճութիւնը տուաւ այս ընտրութեանը տէրութեան օրինացը համաձայն:

Նոգղից մէջ համակրական սէր մը կրտանուի Պիտ ինկերորդ Վալին այժմեան խոհեմ ընթացքին վրայ, որ ինչպէս յայտնի է, զանազան սահմանադրական օրէնքներ հաստատելով Հռոմի մէջ քաղաքական ընկերական և աղօթցին բարեկարգութեան յառաջդիմութեանը պատճառ եղաւ Մեծին Ռօսիցանից խորհրդարանն ալ շատ սիրով է Հռոմի կառավարութեանը հետ, և կը հաստատեն թէ մօտ օրերս անգղիացի գեղական մը պիտի խրիւրի ի Հռոմ:

Սպանիացի զօրապետ Նաբարթէյոն, որ քաղաքական երկպառակութեանց պատճառաւ չորս տարի կայ որ Նոգղիս պատուաւորուած էր իւր ընտանիքով, սեպտեմբերի 16ին ծամբայ պիտի ելլէ իւր հայրենիքը դառնալու: Յայտնի է որ Սպանից թագաւորին յատուկ հրովարտական մը ծերակուտի անդամ անուանեց զիշեալ զօրապետը վերստին շնորհելով անոր իւր սուրհաստիճանները և պատուոյ նշանները:

Օմանական գործարաններ եղած Միլանի գաւառներուն լուրերը խիստ ճախորդ են: Միլանի թիւ մէջ բաղմամբ բաներնորն անգործ կըմնան:

որոնց թուոյն վրայ այս շաբթու 800 հոգի աւելացաւ : Այլեւ մէկ նոր սնանկութիւն մը պատահեցաւ ՚ի Նլասկով 200.000 լիւա սթէրլինա պարտքով (22 միլիոն զուրուշ) : և այս դիպուածը վաճառականաց պատուոյն շատ նուազութիւն պատճառեց : Աւրիշ առևտրական դժբաղդութիւններ ալ մօտ օրերս պատահեցան ՚ի Մէնչսթըր :

ԳԱՂԱԻԱ. Փարիզ. 1 սեպտեմբերի . Կառավարութեան հակառակորդ լրագիրները կը շարունակեն միշտ կերպ կերպ ամբաստանութիւններ ընելու ատենակալ իշխանաց դէմ . այսու ամենայնիւ հաւարակութեան մեծագոյն և ողջամիտ մասը աղէկ գիտնալով թէ ինչ ուզուի և ինչ նպատակով գրուած են նոյն յօդուածները իրենց արժէքէն աւելի հաւատ չեն ընծայէր անոնց :

Այերեւի թէ ատենակալ իշխանաց մէջ պլոտի փոփոխութիւն մը պիտի ըլլայ . և կրնան թէ երկրագործութեան և առևտրոյ տեսչութիւնը մօտիկ Միւրէ տը Պորին պիտի յանձնուի, և հասարակաց շինուածոց տեսչութիւնը մօտիկ Տարիւ կոմսին : Այլեւ կը հաստատեն թէ մօտիկ Կիլոն ատենակալ իշխանաց ժողովոյն գահերէց պիտի դուրսի փոխառակ մարաշախտ Սուլթին :

Մարտի երկրէն եկած հաւաստի լուրերը կը ծանուցանեն թէ, Լպտ էլ Բատրի չէիւր Դազա քաղաքին տիրած է և կը պատրաստուի Ֆէսի երկրին վրայ յարձակուելու : Դազա քաղաքը Ղէզալիի սահմանագիծէն Ֆէս երթալու կէս ճանապարհին վրայ կիցիայ, և 6 կմ 8000 հոգի բնակիչ ունի : Այս քաղաքը Լպտ էլ Բատրիին իշխանութեանը տակ անցնիլը մեծ և չարագուշակ դիպուած մըն է Լիբիէի մէջ զգաղիական սուսուցուածոց ապագայ վիճակին համար : Քանզի ինչպէս որ կը տեսնուի, Լպտ էլ Բատրիին զօրութիւնը և ազդեցութիւնը օր ըստ օրէ կաւելնայ, և եթէ Մարտի կայսեր վրայ կատարեալ յաղթութիւն մը ընելու ըլլայ, անտարակոյտ անկէց ետքը աւմենայն զօրութեամբ Ղէզալիի վրայ պիտի յարձակուի . որուն շատ քնաս կրնայ հասցընել թէ և յաղթելու ալ չըլլայ :

ՄԱՂԱԻԱ : Լրբայական հրամանսու ատենակալ իշխանաց նոր ժողով մը հաստատուեցաւ . որուն անդամները հետեւեալները են .

- Լիւանտիյ տեսուչ՝ մօտիկ Սալամանքա :
- Պատերազմի տեսուչ՝ զօրապետ Գորտովա :
- Դերքին գործոց տեսուչ՝ մօտիկ Լսթօզուրա :
- Օովային զօրութեանց տեսուչ՝ մօտիկ Սթէլու :
- Լուստոյ և հասարակաց կրթութեան և շինուածոց տեսուչ՝ մօտիկ Բօլ տէ (Օլանս) :
- Լրդարութեան տեսուչ՝ մօտիկ Կոյէնա :
- Կրթնայ առայժմ արտաքին գործոց տեսուչ մը և խորհրդարանին գահերէց մը անուանել . որոնք դեռ ընտրուած չեն :

Լտենակալ իշխանաց նոր ժողովը ընդհանուր թողութեան (ամսութի) հրամանագիր մը հրատարակեց, որ բոլոր խաղաղասէր անձինքը խիստ հաճութեամբ և սիրով ընդունեցին, և մեծ ազդեցութիւն բրաւ հասարակութեանը վրայ : Յիշեալ արքայական հրամանագրին զօրութեամբ բոլոր ազատականները (իւլէրօ) և Լսթարթէրօյի և Տոն Կարուի կուսակիցները, որոնք քաղաքական յանցանքով օտար երկիրները պատսպարուել են, կրնան իրենց հայրենիքը դառնալ այնու պայմանաւ որ երգուած պիտի ընեն հաւատարիմ ըլլալու :

այսու հետեւ տէրութեան սահմանադրութեանը և թագուհին :

Օրապետ Լարվաէզը, որ Սարմիոյ կառավարութեան կողմէն գետնաւէ ՚ի Փարիզ, և անցեալները Մարտի կանչուեցաւ . բարձրագոյն հրամաւ, այս օրերս նորէն պիտի դառնայ կրսէն ՚ի Փարիզ իւր պաշտօնը վարելու համար :

Բաթալոնիա նահանգին մէջ խռովութիւնը և անկարգութիւնները միշտ կը շարունակուին, և աւելստամբները, որ գաշտերը և ընկները կը պտըտին օրէ օր զօրանալու վրայ են :

ԻՂԱԻԱ : Լստրիոյ զօրաց Ֆէրրարա քաղաքին զինուորական կերպիւ տիրելը մեծ ազդեցութիւն պատճառեց Իգալիայի գանազան ժողովրդոց վրայ . որոնք թիւր մեկնութիւններ տալով Լէւստրիոյ կառավարութեան այս բարեմիտ ընթացքին, կրկարձեն թէ Իգալիայի մէջ եղած և ըլլալու նոր բարեկարգութեանց և սահմանադրութեանց արգելք ըլլալ կուզէ յիշեալ կառավարութիւնը . որ ընդհակառակն նոյն երկրին հանգստութիւնը, և խռովայող դիպուածներէ ազատ ըլլալը կը ցանկայ բոլոր արտիւ . և եթէ չեմք ոխալիլ . Ֆէրրարայի մէջ առատրական զօրաց մոնելը ասկէց զատ ուրիշ նպատակ չունի . մանաւանդ որ Լստրիան իշխանութիւն ունի այս զգուշութեան միջոցը ՚ի գործ դնելու : Վիեննայի դաշնաց 103 յօդուածին համեմատ . Բայց և այնպէս Զոմայի տէրութեան սիրտը շատ նկատեալ այս բանին վրայ, և վստմալիլ կարգինալ Ֆէրրէթին փութացաւ յատուկ ազդարարական գրութեամբ մը օրինաւոր կերպիւ յայտնելու Լստրիոյ կառավարութեանը արեազան Պապին դառն գանդատը Ֆէրրարայի դիպուածին դէմ : Կարգինալ Ֆէրրէթին նոյն գրութիւնը հաղորդեց նաեւ Զոմայի օտար տէրութեանց փոխանորդացը :

Իգալիայի դէպքը, ինչպէս կերևի, ծանր հետեւութիւններ պիտի ունենան . քանզի կարելի չէ որ մէկ երկրի մէջ գլխաւոր նոր բարեկարգութիւններ հաստատուին և ազգի ազգի ազատութիւններ շնորհուին ժողովրդոց առանց մեծ շարժում մը ըլլալու թէ ներքուստ և թէ արտաքուստ : Աւտի Լարպայի գլխաւոր տէրութիւնները հարկաւորապէս միջամուխ պիտի ըլլան յիշեալ երկրին գործոցը իւրաքանչիւր կառավարութիւն իւր օգտիցը համեմատ վարուելով : Լրդէն կրտեսնուի որ Մեծն Բրիտանիա կը պատրաստուի իւր հզօր և յաղթական ձեռքը հովանի ընել Իգալիայի վրայ և անոր ժողովրդոց սահմանադրական յաւաքութեանը նարաստամատոյց ըլլալ . և կը հաւատան թէ անգղիական նաւատորմը ծովապետ Լաբիէին հրամանատարութեամբ պիտի չուշտնայ Իգալիայի ծովեզերքը ներկայանալու : Լէւստրիոյ մեծագոր տէրութիւնն ալ ՚ի հարկէ պիտի պարտաւորի իւր սահմանակից վիճակաց անդորրութիւնը ապահով պահելու համար : Իգալիայի ժողովրդոց չափէ դուրս ազգասիրական եռանդը զսպելու . որ երբէք օգտակար չկրնար ըլլալ հասարակութեանը, երբ որ իւր օրինաւոր չափը կը կորսնցընէ :

Լէօբոլտ երկրորդ Ռոքանայի մեծ դուքսը՝ նմանապէս Կարուս Լուտովիկոս Լուքայի դուքսը՝ Զոմայի կառավարութեան օրինակին հետեւելով իրենց երկրին մէջ ազգային պահպան զօրաց հաստատուելուն հրամաններ տուին : Լուալինը՝ օգոստոսի 23ին, և երկրորդը՝ նոյն ամսու 20ին, նաեւ ապագրութեան օրինաւոր ազատութիւն

ներ շնորհեցին : Յիշեալ դքսութեանց բոլոր հաւարակութիւնը մեծ ուրախութեամբ և երախտագիտութեամբ ընդունեցին այս մարդասիրական և սահմանադրական արտօնութիւնները :

ԶՈՒԻՑՑԵԻԻ : Լստրիոյ թուովին ծանուցիւր թէ Զերուետեան դաշնակցութեան ընդհանուր խորհրդարանը իւր անդամաց մեծագոյն մասին հաւանութեամբ կոչնաւոր գլխաւոր բարեկարգութիւններ հաստատելու յիշեալ երկրին բարօրութեանը համար, և թէ մասնաւորապէս յիսուսեան կրօնաւորները Օուիցցէրիէն դուրս հանել կուզէ : Այս խնդրոյն վրայօք Սէմֆօր լրագրին 366 երրորդ թերթին մէջ հետեւեալ յօդուածը կը կարգաւորէ, որնոր Օուիցցէրիի գլխաւոր քաղաքէն Պէնէն կը գրեն օգոստոսի 21 թուով :

« Զանգիսաւոր վիճարանութիւնը յիսուսեան կրօնաւորաց վրայօք վերջապէս այսօր սկսաւ . ահա առաջարկութիւնը վճռոյն այն նահանգաց, որ յիսուսեան կրօնաւորաց արտաքուստ կուզեն :

« Նդհանուր խորհրդարանը զմտաւածելով, « թէ Զերուետեան դաշնակցութեան առաջներորդ և ութերորդ յօդուածոց համեմատ պարտաւորութիւն ունի դաշնակցեալ երկրից ներքին բարեկարգութեանը և ապահովութեանը վրայօք հոգ տանիլ :

« Թէ հիմակահիմա յիսուսեան կրօնաւորաց կարգին Օուիցցէրիի մէջ գտնուիլը և անոր գործունէութիւնը մեծ արգելք են յիշեալ երկրին բարեկարգութեանը և ապահովութեանը :

« Թէ մանաւանդ յիսուսեան կարգին Լուցեռնի մէջ հաստատուիլը վտանգաւոր է, ըստօրումայ նահանգը կառավարիչ նահանգներէն մէկն է :

Կ Ը Վ Ճ ՈՒ Ե

« Լստրիոյ յիսուսեան կրօնաւորաց գործը դաշնակցութեան ընդհանուր խորհրդարանին իրաւաբանութեանը կրկնաբերի :

« Լրկորդ՝ վանաւոր Լուցեռն, Շուից, Պրայպուրկ և Վալէ կը հրաւիրուին հեռացընելու իրենց երկրէն յիսուսեան կրօնաւորները :

« Լրգեթեալէ այսուհետեւ, որպէսպիսի դաշնակցութեան նահանգներէն մէկուն մէջն ալ չի գտնուի յիսուսեան կրօնաւորաց կարգը : »

« Նդհանուր ժողովին մէջ վիճարանութեան սկիզբը Յուրիգի պատգամաւորը ըսաւ յառաջ բերելով յիսուսեանց նոր ընթացքը Օուիցցէրիի մէջ . զոր չվսիցան, ըստու, վրդովելու որպէսզի կարող ըլլան Լուցեռնի մէջ հաստատուիլ : »

Սէմֆօրին գրածին նայելով վերոյիշեալ վճռոյն առաջարկութիւնը պիտի ընդունուի ընդհանուր խորհրդարանին անդամաց մեծագոյն մասէն . բայց անոր գործադրութիւնը տարակոյս չկայ որ իսուսական հետեւութիւններ պիտի ունենայ . ըստօրում միաբանեալ հոռմէադաւան նահանգները չատնցմէ ՚ի վեր պատերազմական պատրաստութիւններ կրտեսնեն ընդհանուր դաշնակցութեան որոշմանը դէմ դնելու համար : Այսու ամենայնիւ եթէ օտար տէրութեան մը օգնութիւն չըլլայ իրենց, չուստոյցուի որ միաբանեալ եօթը նահանգները կարող ըլլան յաղթական ելլելու այս պատերազմին . որոնց զօրութիւնը խիստ տկար է մնացեալ միւս 15 նահանգաց հետ բաղդատելով : Քանզի ասոնց բնակիչներուն թիւը գրեթէ 1 միլիոն 800 հազար հոգիի կը հասնի, և միայն Պէնէ գլխաւոր նահանգը 400 հազար ժողովուրդ ունի իսկ միաբանեալ բոլոր եօթը նահանգաց բնակիչներուն թիւը հազիւ թէ 390 հազարի կը հասնի . որոնցմէ Լուցեռն գլխաւոր նահանգը 125 հազար ժողովուրդ միայն ունի :

ՏՆԱԽԱՐԳ • Եւս երկրին վեհափառ թագաւորը

առաջակայ տարւոյս յուլիսի 16 թուով հրովարտակեց հրատարակեց • որով Վսեթիկայի տաւրաբարացւոց հատուածներուն մէջ խափշկենք լուսն գերութիւնը բոլորովին կը ջնջուի յիշեալ ամսութեան սկսեալ զինի տասներկու ամաց • բայց այն միջոցին մէջ խափշիկ գերիններէն ծնած զաւակները իրաւամբ ազատ պիտի ըլլան ամէն կերպիւ • Կաւառիկ յիշեալ հրովարտակին օրինակը

«Արթուրի Ութնորդ շնորհքն Աստուծոյ թագաւոր Տաւրաբարցի Եւսի»

Մարդասիրութեան և արդարութեան գաղափարներէ շարժեալ և ուշադրութիւն ընելով բարեխառնութեան մեր հասարակարգի մէջ, նմանապէս խնամք տանելով օգտիցը անկախորդ նոր հասարակարգի, կուգամ որ ինքնակամ իշխանութիւնը որ գերիններուն տէրերը ունին այժմ անոնց վրայ • բոլորովին դադարեցնուի • Բայց ամենուէն օգուտն ալ պաշտպանելու համար • և որպէս կարող ըլլան հարկաւոր միջոցները ի գործ գնելու • և պատասխանելու փոխութեանը • որ պիտի ըլլայ գերիններուն վնասին • այս փոխութեանը տասներկու տարիէն ետքը տեղի պիտի ունենայ մեր ներկայ հրովարտակին ամսութեան հաշուելով յոյնիս 1859 յուլիսի 16ին և մինչև այն օրը հիմնական վնասը պիտի շարունակուի •

Այսու ամենայնիւ մեր կամեցողութիւնն է • որ այս օրէն ետք ծնած գերիններուն զաւակները ազատ ըլլան ծնանքնուն պէ • բայց պէտք է որ մենք իրենց մարդը կամ իրենց ազգակաւորը մեզ այն պայմաններով • զորոնք հետեւաբար պիտի որոշեմք •

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ • Աւելի 8 սեպտեմբերի • Ինչպէս որ

մեր նախնիքաց թերթովը ծանուցինք • այս տէրութեան առաջին ատենակալ իշխան պարոն Քալէթին անցած ամսու 31ին կիրակի օրը վախճանեցաւ • և անոր յուղարկաւորութեան հանդէսը հետեւեալ օրը կատարեցաւ • իւր բարձր աստիճանին վերաբերեալ փառաւորութեամբ • և արքայական յատուկ հրամանագրով հինգ օր սուգ դրեցան բոլոր զինուորական և քաղաքական պաշտօնակալները • Խորհրդարանին կուսակից լրագիրները խիստ երկարօրէն կը գրեն այս մեծահանգէս յուղարկաւորութեանը վրայօք և հանգուցեալ նախագահը ատենակալ իշխանաց մինչև յամար բարձրացրելով կիսատուածոց կարգը կը դասեն զանկա • Յուղարկաւորութեան օրը օգը թանձրաման ամպերով բեռնաւորուած ըլլալով • որւհը ամենին չտեսնուեցաւ • ահագին փոթորիկ մը ելաւ • որոտումներ ըսեցան և յետոյ աստիճանները եկաւ • Օգիտ անուն Վթէնքի լրագիրը անոր պատմելով կըսէ • թէ նոյնիքն բնութիւնը սուգի մէջ մտաւ Յունաստանի հետ • յիշեալ աւարքինի պաշտօնատարին մահուանը համար • • •

Վթէնքի քաղաքական ընթացքը տակաւին փոփոխութիւն մը չտեսցաւ • Քալէթին վախճանէն ետքը • Խորհրդարանին գահերէցութիւնը պատեալով տեսուչ Յովսէփ զօրապետին յանձնուեցաւ • (որուն համար տալանդաւոր մարդ չէ կըսեն • ի մասին քաղաքականութեան) • իսկ արտաքին գործոց առժամանակեայ տեսչութիւնը պատեալով Վարաբէրին յանձնուեցաւ • Յունաստանի յամար երկրին մէջ ապստամբութիւնը օր ըստ օր կը ծանրանայ • և ապստամբ գլխաւորաց կուսակիցները աւելնալով վրայ են միշտ • Վարաբէրին զեղապետը • Պօղոթի իսկ և Վէնէթիքոս հազարապետները և Բարաբոթա և Վալենցա զինուորականները իւրաքանչիւրը սուայժմ 150—200 և 500 հոգի չափ ունին գլուխին և իրենց ընդգիծուութեամբը անտարակոյս մեծ չփոթութեան մէջ պիտի ձգեն զկառավարութիւնը • եթէ չփոթայ հիմնական քաղաքական ընթացքը փոխելու • որ եթէ չեմք • պիտի ըլլայ • այս ամէն անկարգութեանց և խռովութեանց պատճառ եղաւ •

ՉԼՆԱԳԼՆ ԼՈՒՐԵՐ

Չմիւսիս • 19 սեպտեմբերի •

Կատարուի արքայական սուրհանդակը • որ ըստ սովորութեան ընկերութեամբ քանի մը պահապան զօրաց ամսու 8ին գիշերը ճամբայ ելած էր հազիւ թէ մէկ ժամու չափ հեռանալով քաղաքէս յանկարծ 6—7 աւաղակներու հանդիպեցաւ • որոնք ձորի (տէրէ) մը մէջ պահուած ըլլալով մէկէնիմէկ հրացանին պարպեցին սուրհանդակին և պահապան զօրաց վրայ • որոնցմէ երկու հոգի վիրաւորուեցան • իսկ սուրհանդակին ձին ալ • որուն վրայ 220 հազար զուրուշ չափ դրամ կար • մահու չափ վիրաւորեալ ընկաւ • բայց սուրհանդակը արիւրաբար պատերազմելով աւաղակաց հետ պաշտպանեց իրեն յանձնուած դրամը • որնոր գողերը չկրցան վերցնելու • բայց դժբաղդութեամբ զոհ եղաւ վերջապէս իւր քաջութեամբ • Պահապան զօրքերն ալ նմանապէս կը պատերազմէին գողերուն հետ • որոնք դրամը թող տալով փութեամբ փախչելու • երբոր իմացան որ կառավարութեան պահապան զօրքը կը հասնէին • Բարեբաղդաբար հետեւեալ օրը յիշեալ չարագործները գրեթէ ամէնքն ալ ձեռք անցան և տարակոյս չունիմք թէ արժանաւոր կերպիւ պիտի պատժուին •

Կորեոստանի նախորդ ընդհանուր կառավարիչ փեմափայլ Քիւմիլ փաշան • որ անցեալները Վերսալէն գալով իզմիրի մարտանոցը (գառանթի նա) կը գտնուէր • ամսու 15ին երկու շաբթի իրիկունը Ռէյի Եֆէի օսմանեան շոգենաւով ճամբայ ելաւ Կոստանդնուպօլիս երթալու •

Կտրնի ջորեպանը • որ 10—12 բեռնաւորեալ ջորիներով քանի մը ծանապարհորդներով ամսու 9ին ճամբայ ելած էր իզմիր գալու • Կտրնէն 5—6 ժամ հեռու գողերու հանդիպեց • որոնք ծանապարհորդները կողոպտելէն ետքը անոնց ձիերը հեծեր և փախեր են •

Տասնէհինգ օրէ ի վեր գողութեան բազմաթիւ գիպուածներ պատահեցան քաղաքիս մէջ • մանաւանդ հայոց թաղը 6—7 գիշեր շարունակաբար • ամէն գիշեր մէկ երկու տուն գողեր մտան պատերէն անցնելով • Այսու ամենայնիւ եղած վնասները աննշան բաներ են • ըստորում տանու տէրները արթուն կը մնան և կը զգուշանան • Գողերուն յանդգնութիւնը նշանակութեան արժանի է • քանզի քանի մը տուն մեծ սանդուղք (մէրտի վէն) գնելով անցան պատէն • և սանդուղքն ալ հոն թող տուին • պարտաւորելով փախչել փութով •

Կը յուսամք թէ քաղաքիս կառավարիչ փեմափայլ Եաթիլ պէյին բարենախանձ ինամքովը շուտով ձեռք պիտի անցնին յիշեալ չարագործները • քանզի ամէն կերպ հարկաւոր միջոցները արգէն ի գործ դրած է հասարակաց սպահովութիւնը և անդորրութիւնը հաստատուն պահելու համար •

Կազմի նախնիքաց թուովը բերկրալի սրտիւ փութեացանք յիշատակելու Միսաքեան մեծապատիւ Վարդերես աղային ազգասիրական շնորհաբար հիկ բարեբարութիւնները • որ ի գործ դրաւ Պուրբէշտի մէջ • Երգ մեր գրածներուն անհերքելի ապացոյց մըն է անշուշտ հետեւեալ նամակը • որնոր Պուրբէշտի հայագի յարգոյ երեւելիներէն մէկ քանին գրած են մեզ • խնդրելով որ հրատարակեմք զայն Երջուսոյ Երաբար մէջ •

«Վաղապէս եղալը •
«Հայագի հասարակութիւնն Պուրբէշտու պարտ և պատշաճ համարի հրատարակապէս քարոզել ի լուր և ի ցնծութիւն համազգեացն զԵսապայ

ինչ առիթ լուրդ • ընդ որ չեմք ի տարակուսի զե և ջանասէր ազգասիրիկ անորժեալ հրատարակես ջեր խելոյն լրագրովը •

Երժանապատիւ Միսաքեան Վարդերես ամիրայն զորոյ զբաղման էմ առաքինու թեանց սիրագործու թիւնս անորժեցիք հրատարակել լրագրովը թիւ 289 • բաղդալի արար և զմեզ տեսութեամբ և քաջատեամբ իւրով • յայցելու թեան իւրում ի մարաքաղաքս մեր ի 13 յուլիսի • Պութեացաւ ժողովուրդն ի տեսութիւն ազնիւ այցելուիկ զմարդավարութեան պարտս հատուցանել •

Հաւուր կիրակէի ի 20 ամսեանն յիշելոյ յայց եւ յեկեղեցին սրբոց հրեշտակապետաց • ուր մանկունք հանդիսապէս կատարեցին զպաշտօն դպրութեան ի սուրբ պատարագին • և յերս յեկեղեցւոյն ընկալեալ եղև ի դպրատան երգովք ինչ • որ սխանի «Եր իմն այս հրճուանք» • յետ որոյ բանաստեղծութիւն ինչ ըստ արժանեաց այցելուի ընթերցեալ եղև յաշխարհիկ լեզու • և տապօտութիւն գրոց և այլևայլ ուսմանց համօրէն տղայոց որոց արդեամբ զարգարեալ էր մեծ գրասեղանն կարի զմայլեցուցին զհոգի ազնուախոհ ամիրայիկ • Եւ խորժեալ և աստէն ցուցանել զազգասէր մեծանձնութիւն իւր • բարեհաճեցաւ բաժանորդ ազգային յառաջադիմութեան լինել • եթէ առատապարգև տրգ և եթէ թելադրութեամբ ազգային իմն ժողովոյ մինչև գովել ջաւառիկութեամբն առատաձեռնեաց յանձնէ ի վերականգնումն մեծաշէն իմն դպրոցի •

Զօրինակէ անտի նորա շարժեալ ժողովուրդոց նուիրեցին ի նախկին դրամագլուխ դպրոցին զերեւելի գումարս դրամոց առ ի պայծառ պահպանութիւն նորա և յուսումն այլևայլ գիտութեանց և օտար լեզուաց • Հանդիսաւոր հիմնարկութիւն զինուածոյս տօնախմբեցաւ ի 28 ամսոյն • յորում աւուր ուղերձեալ զուխտ իւր առ Կստուած արտասուած զոր աջք բարեպաշտօն ամիրայն առաջի սուրբ սեղանոյն եւ յեկեղեցւոյ • և երգաւանդին զհիմն ձեռք իւրովը արձանագրութեամբ անուան իւրոյ ի տախտակ արժաթի եղելոյ ի հիման • և սահմանեցաւ երախտագէտ հաճութեամբ համապատմար ժողովուրդոց • զի նորաշէնս այս դպրատուն անուանեցին Միսաքեան դպրոց • ի յիշատակ ազնուական տոհմին • կարգեալ զնա ինքն գերագոյն վերատեսուչ ազգովիմք •

Ի բաց թողումք յիշատակել և զայլ սիրագործութիւնս ազնիւ Վիրայիկ որ ազգասէր ջանասիրութեամբն օժանդակեաց նոյնպէս և ուսումնասէր Երարատեան Վերկրութեան հաստատելոյ աստէն յամաց հետէ • որում ստանձնեաց զինամն վարժոցին օրիորդաց հաստատելոյ նորին թելադրութեամբ •

Եւ ինքն բաշխեաց զերեւելի գումար դրամոց տառապելոց և տնանկոյց և այլոց բազմաց •

Օպատիկ վեհանձնական բարեգործութիւնս հաճեալիք • աղաչեմք • օրագրովը հրատարակել ի խնդակցութիւն ազգայնոց • և ի պարծանս ազնուական տոհմին • և ի քաջալերութիւն այլոց • Յանցեալ օրագրի ձեռում տեսեալ զմահ բնակ չաքն ի Տփլիս և յայլ գաւառս նորին փղձկեալ յարտասուս ի հսկումն աղօթից փութեացաւ և մեք • և ս • պարտադ տեսանել յատուկ ի յայցելութիւն և ի փարատումն ցաւոց նոցին •

Ողջ լերուք ի տէր •

Ի Պուրբէշտ • 16 օգոստոսի 1847 •

Վերագոյն վերապէս ի խնամարդ •
Կարապետ Լեւոնեանց •
Հոգաբարձոս •
Մահաբէի Սիմօն Փոփոկէ •
Լեւոն Պապիկեան •
Մահաբէի Յակոբ Կեռնիկէ •

Կալկաթայի Լեւոն Երզնկէ լրագրին 91 երորդ թերթին մէջ կը կարդամք •

«Պարոն Կարութիւն Վալտանեան Վրիգոր

եանց առաջին հանդիսացուն, որտեղ ի խորախոյս հայերէն գիրքութեան աշակերտաց սուրբ Սանդուխտ գիրքի մերոյ (որի կալիքն) հաճեցաւ որոշել մի ոսկի գրիչ, և մի ևս ոսկի մատիտ (գուր չուն քաղէմ)։ Սոկի գրիչն ի մրցանակ առաջին աստիճանի ընտիր գրչութեան, և ոսկի մատիտն առաջին աստիճանի ընտիր թուղթանութեան ի մեծի հանդիսի տարեկան հարցաքննութեան նորա։ Այսպէս մնայ սիրելի աշակերտաց և աշակերտութեանց այնքաւ ուսումնարանի ամենայն աշխատութեամբ գուն գործել կատարելանալ յարհեստ գրչութեան և համարողութեան, և արժանապէս ընդունել զպատկն պատրաստեալ ինքեանց։

Ստորի նախապատրաստեալ մրցանակ մը, երկբայութիւն չկայ, որ աշակերտաց եռանդը և նախանձաւորութիւնը շարժելով, մեծ օգուտ կրնայ ընել անոնց յառաջող իմութեանը։ Ստորի կը համարձակիմք յորդորելու Տաճկաստան բնակող մերազնեայ երեւելիներն ալ, որպէսզի զանազան հայոց գիրքատանց տարեկան հարցաքննութեան քանի մը ամիս առաջ այս օրինակ վարձատրութիւն մը պատրաստելով՝ լրագրաց միջոցաւ հրատարակել տան զայն, որուն արժանաւոր ըլլալու համար՝ անշուշտ իւրաքանչիւր աշակերտ մեծ նախանձաւորութեամբ և ջանիւք պիտի աշխատի իւր ուսմանը կատարելագործելու։

Սյո կերպ ուսումնասիրական բաժնաբերութիւն մը տարու գիտաւորութեամբ Վաղարշի վեհապետութեամբ որովորեալ գաղղական երեք գիրքաց համար արժամեայ երեք պատուական միտալ խրկեց անցեալները, որոնք տարեկան հարցաքննելու թեանց մէջ ամենէն բազմաթիւ աշակերտաց մէջմէկ հատ տրուեցաւ։ Այս միտալները ընդունող աշակերտներուն արքայական հրաման տրուած է, որ իրենց բոլոր կենսաց մէջ կարող ըլլան կրելու նոյն պատուը նշանները։

Այսպէս ցանկալի է մեզ հայկազուն տիկնայց աղգասիրական առատաձեռնութիւնները հրատարակել ի պատիւ ազգիս, վասն որոյ մեծ ուրախութեամբ կրիմութեամբ ծանուցանելու հաստատուի իմութեանը, թէ ազնուուհի տիկին Մարիամ Յակոբ Յարութիւնեան, և ազնուուհի օրիորդ թուրքուհի Մանուկեան, որ ի Պաղատիւ (Հնդկաստան), բարեհաճեր են ընդ ամենը 800 ռուբլի, այսինքն 800 զուրուշ չափ շնորհել ի նորա լրարատեան ընկերութեան, անոր նորահաստատ տպարանին որ ի Կալիքի, և ի քաջալիքութիւն յարգի վերատեսչի նոյն տպարանին։

Սյո վեհանախան նուէրին համար այս կերպիւ գրուած է Ազատի 92-րորդ թուոյն մէջ։

«Ազատի շնորհակալութեամբ հրատարակեմք, զի գերապատուելի տիկին Մարիամ Յակոբ Յարութիւնեան և գերապատուելի օրիորդ թուրքուհի Մանուկեան՝ հարազատ քորք հանգուցեալ մեծանուն աղգասիրին Վարդայ Մանուկեան ընկալեալ զոչոյն պատուազ յարգանայ, Արարատեան ինկերութեան՝ առ ի յիշատակ հանգուցեալ եղբոր իւրեանց՝ ի Օրբան Երկնից, ոչ միայն բաժնեւոր կան գրովք իւրեանց զմեզ ի գործ անդր իրախտեցին, այլև յաւելին առաքել ի նպատակը պարանի մերոյ գրչութեան երեք հարիւր Կալմարանայ Ուսմանց։

Նաև ի թուղթն բաժանորդութեան, որ վասն այս ընկերութեան ի թաւիս, գրեցին երկու հարիւր ռուբլի օգնականութեան։

(Ստանաւոր տեսարան մէկ ի Կալիքի տպարան)

Նոյնպէս և պարսն Մեքարանայ Վալթեան թուղթեանց՝ վերատեսչի տպարանի այս ընկերութեան յատուկ պարգև քաջալիքութեան առաքելցին զգումար երեք հարիւր Կալմարանայ Ուսմանց։ Այս օրով հետեւ այս նոր և առաջին էր ի խորախոյս և ի քաջալիքութիւն նորա, անտարաւոր ի հաւատամբ, զի և երախտագէտ շնորհակալութիւն նորա զմայրենի շնորհացն, նոր և առաջին ընկերոյ է ընդհանուր ազգիս մերոյ։

Վրաստանէն հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտան Գալիցիայի վրայոք։

«Գալիցիայի օգոստոսի 28-ին սկսաւ Վրաստանի մէջ, և մինչև սեպտեմբերի 3-ը ըստ օրէ տասու կայացաւ բայց սեպտեմբերի 3-էն մինչև 6, այս ամիսը սկսաւ ակտրանալու և հիւանդացեալութիւնը քիչցաւ, որոնց հիւանդութեան նշանները այնքան չարագուշակ չէին։ Մինչև նոյն օրը ընդ ամենը գրեթէ 300 զիպուած պատահեցան, որոնցմէ միայն 103 հոգին մեռաւ։ Հարկաւոր է զած խնամք ժամանակին ընելու ըլլան նէ հիւանդաց, անոնցմէ 100 հոգին ինչուսէն կապտի անտարակցի։ Վրաստանի մերձակայ գեղանքը ևս Գալիցիայի քանի մը գիպուած պատահեր են։»

Այլու մէջ օգոստոսի 23-ը թուով կը գրեն, թէ Գալիցիայի գրեթէ բոլորովն գաղթել է յիշեալ քաղաքին մէջ, նմանապէս ի Կարս բայց գեղացիութեամբ նոյն ամսու 20-ը թուով Պաղատան է կած նախակները կը ծանուցանեն թէ այս տարու փոխիկ ամիսը, որ անցած տարի այնքան աստիկ կատարած ըրաւ յիշեալ քաղաքը, նորէն սկսեւ երեւնալու գետին միւս եղբոր և 16 ամիսացեալներէն 6 հոգի մեռեր են։ Վասն որ կայ որ իմամ Ալի մէջ ալ սկսեւ Գալիցիայի և զինուոր մը, որ մօտ օրերս յիշեալ քաղաքէն եկած էր, երկէ մեռաւ հիւանդանոցին մէջ։

Փարիզէն կը ծանուցանեն, թէ Հռոմոյի Վաղարշ գետնան իսկ կամին, և տեղութեան տուեալները կարգ ինալ Վերել թիւին մէջ խորհուրդ մը ըլլալով կարգադրուել է, որպէսզի մօտ օրերս Հռոմոյի կառավարութեան կողմէն նուիրակ մը խրկուի ի Վատանդիտապոլիս։

Թուրքի անուն անգղիական լրագիրը կը հրատարակէ թէ խորհուրդ գրամ կարողներ (գաղապահ) երեւան ելեր են Վրաստանէ մի մէջ, ուրտեղ յատուկ գործարան ունին եղեր և մինչև ցայսօր 100,000 լիւս քիւրկի արծաթութեամբ, այսինքն 11 միլիոն զուրուշ օտմանեան զանազան խարդախ գրամ կարեք և Տաճկաստանի մէջ խրկել են։ Ինտրայի Բարձրագոյն Վրան հիւպատոսը հարկաւոր միջոցները ի գործ գրել է յիշեալ յանցանքները ըստ օրինի դատապարտել տալու։

Անպէս որ անցեալները ծանուցինք, Վատան գնուաւորոյ Վաղարշ գետնան վսեմափայլ սըր Աթլէթֆորթ Վէնիկը, որ գրեթէ տարի մը կայ ինտրա կը գտնուի, մօտ օրերս պիտի գաւնայ ի Վատանգուալիս իւր բարձր պաշտօնը ի գործ դնելու։ Ի որտ Բովլէյը, որ յիշեալ գետնանին պաշտօնը կը կատարէր մինչև ցայսօր, Օւից ցերեկի մէջ Վաղարշ գետնան անուանեցաւ իւր կառաւ վարութեան հրամանաւ, և սըր Աթլէթֆորթ Վէնիկին գաղտնեանը կը պատահէ որ մեկնի։ Իսկ Ի որտ Բովլէյին լծակից Էտի Բովլէյ՝ քանի մը օրէն ետքը ընկերութեամբ իւր զաւակոյցը ճամբայ պիտի ելլէ Փարիզ երթալու։

Վրոստի Վրէտերի կը լիւծ թագաւորը տէ

րութեան կառավարութիւնը իւր հզօրը յանձնելով, ինքը ծայրեալ (թէպտիւ) և կամ Օպլինի անուամբ մեկնել է Վերլինէն։ Ատորի վիճակները ճանապարհորդութիւն մը ընելու համար, և օգոստոսի 2-ին թիւս հասնելով նոյն իրիկունը Ատորից-Այտի շոգենաւով շարունակել է իւր ճանապարհորդութիւնը Վէնի տիկ երթալու։ Նորին Վեհապետութիւնը յիշեալ ամսու 25-ին Վիեննա պիտի գաւնար։

ԱՌԵՒՏՐԵԿՆԸ ԼՈՒՐԵՐ

Չմիւսնիս, 19 սեպտեմբերի։

Վաղարշի առեւ տուրին վրայոք ընդարձակ տեղեկութիւններ չունիմք տարու այս անգամ, ըստ սրում խիստ քիչ փոխութեան եղաւ մեր վերջի թիւէն ետքը։ Սյո չարթու մէկ կողով աֆիմն ծախուեցաւ 106 զուրուշ չէքին, բայց այս գընով ուրիշ ծախու առնող չկայ, թէպէտև հիմա կուհիմա փաճառող ալ չգտնուիր։ Նոտոյի արմոտաց հունձքը այնքան առատ չէ այս տարի, որպէսզի եթէ հարկաւոր, կարող ըլլայ գուր ալ խրկելու։ առայժմ՝ Արտալի համար ցորեն առնող չկայ, իսկ քաղաքի մէջ քշուելու համար 18-22 զուրուշ է քիլէն, դարիին գինը՝ 90-100, նաւու մէջ առանդելու պայմանաւ։ Սյո տարի չոր թուղին առուտուրը խիստ օգտակար եղաւ։ Նոտոյի էն բերել տուողներուն համար, և շատ տարիներէ ի վեր այսպէս եղած չունէ։ Արտալի փաճառակները մեծ փութով շարունակ ծախու կառնեն, ուստի այս շարթու գիները բարձրցան, այսինքն 135-էն մինչև 170 զուրուշ ծախուեցաւ խանթարը, իսկ Էլլէթ ըստած խիստ պատուական անսակին գինը՝ 170-200 զուրուշ, մինչև ցայսօր ընդ ամենը՝ 14-000 բեռ թուղ եկաւ։ Սյոնի կարմիր չամիչը կուգուի և 75 զուրուշ խանթարը գիւրափաճառ է, նմանապէս Վաղարշ չամիչը՝ 78-80 զուրուշ կը ծախուի անսակաւ։ Չէշէի կարմիր չամիչին գինը՝ 1180 կէս զուրուշ որոշուեցաւ, բայց խիստ սուղ ըլլալուն ծախու առնող չկայ, ուստի կերի թէ ուրիշնոր գին մը պիտի որոշեն։ Փալամուտի նոր հունձը խիստ չափաւոր է կրեն, անցած շարթու 2000 խանթար Նիգիլի տեսակ տպարանք ծախուեցաւ 61 զուրուշ խանթարը։

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Այս լրագիրը երկու շարթու անգամ մը տրամ օրը կը հրատարակուի։ Յարեան գինը 120 զուրուշ կանխիկ վճարելով որ կուգի կրնայ տարադրուիլ, Իզմիր՝ Արշալուստ Արարատեան գրատունը, իսկ ուրիշ քաղաքաց համար ահա կը ծախուի լրագիր յարգի գործարարաց անուամբ, որք են։

Կոտակոնուպոլիս՝ Պատրիարքարանի գրագիր Պարթեան արտուելի պարսն Աւետիս։

Պալատ՝ Բարաքան Մաթթեան և Գրիգոր տղայք։

Ազգականները՝ Եւսեփեան Գեորգ տղա։

Գահիրէ՝ Եղիապետեան Ս. Աւետիս և Ս. Յակոբ տղայք։

Յաղպէ՝ Բուսիկ և Միսայիլ Վահանգուս Ամբիկոյ հիւպատոս Յակոբ տղա Ս. Մարտան։

Թրեմո՝ Գրիգոր տղա Արեւան։

Կարին՝ Յոհաննէս տղա Յակոբ ծանեան։

Բերկա՝ արժանապատիւ տէր Գեորգ տագ քահանայ։

Պաղատա՝ Անգղիայ առաջին թարգման ազա խաչիկ Մարտան։

Բեդրապոլիս՝ Վալթեան Արիման տղա Աւետիս։

Տիֆլիս՝ Կարենեան արտուելի Յակոբ փաթապետ։

Վաղարշ՝ Շեքոպետեան Վարդանանց տղա Վաղարշ։

Կալիքի՝ պարսն Փ. Ա. Գեորգեան։

Մարտա՝ պարսնայ Սամ և ընկերք։

Սինկաթի՝ պարսնայ Արգար և Ստեփաննոս։

Հրատարակել և տէր լրագիր

Ղ. Դիմա Ղ. Պալատարեան։

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԱՐԵՎԵԼՈՒՍՈՅ ԱՐԵՎԵԼՍԵՐԸ